

**Zespół Szkół
im. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Kamionce**

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII

Nauczanie geografii jest zgodne z programem nauczania przedmiotu geografia dla szkoły podstawowej opracowanym na zlecenie Wydawnictwa Szkolnego i Pedagogicznego, pod tytułem **Geografia. Program nauczania.**- zatwierdzony przez MEN, zarejestrowany pod numerem **890/1/2018**

PROGRAM realizowany jest w ciągu pięciu godzin w czteroletnim cyklu nauczania:

- **Klasa V – 1 godzina tygodniowo**
- **Klasa VI – 1 godzina tygodniowo**
- **Klasa VII – 2 godziny tygodniowo**
- **Klasa VIII – 1 godzina tygodniowo**

Przedmiotowy system oceniania opracował Bartłomiej Dudzik

OBSZARY AKTYWNOŚCI PODLEGAJĄCE OCENIANIU/ KONTAKT Z UCZNIAMI

W TOKU NAUCZANIA GEOGRAFII W GIMNAZJUM OCENIE PODLEGAJĄ KLUCZOWE KOMPETENCJE W EDUKACJI GEOGRAFICZNEJ, ZA KTÓRE UZNAJE SIĘ:

- **Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.**

Uczeń dokonuje obserwacji i pomiarów w terenie; potrafi korzystać z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

- **Identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów.**

Uczeń posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym w toku opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym; identyfikuje zawiązki i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych (lokalnej, regionalnej, krajowej, globalnej); rozumie wzajemne relacje przyroda – człowiek; wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne warunków środowiska przyrodniczego oraz działalności człowieka na Ziemi.

- **Stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce.**

Uczeń wykorzystuje wiedzę i umiejętności geograficzne w celu lepszego rozumienia współczesnego świata i swojego w nim miejsca; stosuje wiadomości i umiejętności geograficzne w życiu codziennym m.in. w racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska.

- **Kształtowanie postaw.**

Uczeń rozwija w sobie: ciekawość świata poprzez zainteresowanie własnym regionem, Polską, Europą i światem; świadomość wartości i poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i kulturowe własnego regionu i Polski; patriotyzm i poczucie tożsamości (lokalnej, regionalnej, narodowej) przy jednoczesnym poszanowaniu innych narodów i społeczności – ich systemów wartości i sposobów życia.

1. Wykaz umiejętności i wiadomości dla danego poziomu przedstawiony jest uczniom na początku roku szkolnego poprzez omówienie programu nauczania w danej klasie z jednoczesnym wskazaniem na kierunek pracy, częstotliwość i sposób uzyskania oceny.

2. OCENIE PODLEGAJĄ WYMIENIONE FORMY AKTYWNOŚCI UCZNIĄ:

- a. Wypowiedzi ustne** (co najmniej jedna ocena w ciągu roku szkolnego).
- b. Wypowiedzi pisemne** (kartkówki z trzech ostatnich lekcji, inne – np. sprawdzające wybrane umiejętności; interpretacja treści mapy, graficznych sposobów przedstawiania zjawisk).
- c. Aktywność i praca na lekcji** (indywidualna i w zespołach grupowych – tu: zaangażowanie, umiejętność komunikowania się i współpracy w zespole, korzystanie z różnych źródeł informacji, efektywność pracy).
- d. Podstawowe umiejętności praktyczne** (czytanie mapy, wykonywanie i interpretacja rysunku poziomicowego; orientacja w terenie – położenie, kierunki; dokonywanie podstawowych obliczeń stosowanych w geografii; czytanie i graficzna interpretacja danych liczbowych).
- e. Praca domowa** (krótkoterminowe – zadania w zeszycie ćwiczeń, inne: polecenia z lekcji na lekcję; długoterminowe – referaty, plakaty, makiety i inne opracowania tematyczne do lekcji, opracowania do projektów realizowanych w środowisku, opracowania do gazetki szkolnej).
- f. Aktywność obejmująca prezentowanie wyników swojej pracy w różnej formie** (konkursy przedmiotowe, udział w projektach oraz innych przedsięwzięciach środowiskowych).

3. Odpowiedź ustna, zadanie domowe, kartkówki i praca na lekcji podlegają ocenie na bieżąco, bez zapowiedzi. Ocenie wszystkich innych form poza wymienionymi – jest wcześniej zapowiadane. Dłuższe sprawdziany, z większej partii materiału – z co najmniej tygodniowym.

4. Ocenę są jawne, uzasadnione i zgodne z wymogami na daną notę. Skala ocen zawiera stopnie od 1 do 6, rozszerzone o „+” i „-”. Nieobecność podczas oceniania odnotowywana jest symbolem „nb.” i należy daną partię rozliczyć. W przypadku „ćwiczeń” odbywa się to na lekcji w terminie wybranym przez nauczyciela. Termin rozliczania wiedzy i umiejętności sprawdzanych na dłuższych sprawdzianach ustala się z nauczycielem i dotyczy to czasu i formy (można pisemnie i ustnie). Z podstawowych umiejętności należy uzyskać ocenę pozytywną.

5. Podczas oceniania w zależności od formy brane są pod uwagę: jakość, poprawność, terminowość, częstotliwość i systematyczność.

6. W przypadku sprawdzianów pisemnych stosowane są konkretne kryteria punktowe, tu: - uzyskanie co najmniej:

- a. 30%** - ocena dopuszczająca
- b. 50%** - ocena dostateczna

- c. **75%** - ocena dobra
 - d. **90%** - ocena bardzo dobra
 - e. **95%** - ocena celująca – tylko w przypadku, gdy treści poleceń zaplanowane są do wykonania dodatkowe zadania o dużym stopniu trudności, a obowiązkowe wykonane zostały prawidłowo.
- 7. W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie wymogom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania, potwierdzone pisemną opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej upoważnionej do tego jednostki – nauczyciel stosuje obniżenie wymagań jednak są one nie mniejsze niż opisane wymagania na ocenę dopuszczającą.**
- 8. Jeżeli uzyskana przez ucznia ocena nie satysfakcjonuje go istnieje możliwość poprawy w terminie ustalonym przez nauczyciela.**
- a. poprawić ocenę można z zakresu opanowania podstawowych umiejętności oraz wynik sprawdzianu wiedzy – w tym przypadku przy wystawianiu oceny końcowej brana jest pod uwagę ocena uzyskana z poprawy,
 - b. w przypadku kartkówek, zadań domowych, wykonanych ćwiczeń – przy ocenie końcowej brane są pod uwagę wszystkie uzyskane w tym zakresie noty.
- 9. Uczeń ma prawo zgłosić bez konsekwencji dwa nieprzygotowania w półroczu w klasie VII. W klasie V, VI i VIII – jedno nieprzygotowanie.**
- a. „nieprzygotowanie” zgłasza się na początku lekcji i przez nie rozumie się: niegotowość do odpowiedzi ustnej, brak zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń tylko w przypadku gdyby musiało się w nich znajdować bieżące zadanie domowe. Przy zgłaszaniu nie trzeba podawać przyczyny.
 - b. **uwaga:** Nie można zgłaszać nieprzygotowań w przypadku zapowiedzianego wcześniej na dany dzień sprawdzania i oceniania określonej formy – tu: sprawdzianu, kartkówki, innych zleconych zadań.
- 10. Po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności w szkole (powyżej 1 tygodnia) uczeń będzie oceniany po nadrobieniu braków w wiadomościach, zapisanych lekcjach, ćwiczeniach wykonywanych na lekcjach, pracach domowych – co należy do jego obowiązku. Nastąpi to nie później niż po 2 tygodniach od czasu powrotu na zajęcia. Dokładny termin i formę ustala nauczyciel uwzględniając przyczynę absencji i możliwości ucznia.**
- 11. Na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych. Uzyskane stopnie w poszczególnych formach aktywności ucznia stanowią podstawę stopnia semestralnego.**

12. Przy wystawianiu oceny na koniec roku szkolnego uwzględnia się pracę i wyniki z całego roku szkolnego.
13. Wszystkie sprawy sporne, nie ujęte w PSO z geografii rozstrzygane będą zgodnie z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania oraz z rozporządzeniami MENiS.
14. Po każdym roku szkolnym następuje ewaluacja przedmiotowego systemu nauczania z geografii.

OGÓLNE KRYTERIA I WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE

- **stopień/ocena – niedostateczny**

Uczeń nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności zawartych w wymaganiach podstawy programowej dla gimnazjum – potrzebnych do kontynuowania nauki. **W szczególności:** wykazuje brak systematyczności i chęci do nauki, nie posiada podstawowej orientacji na mapie, nie wykonuje zadań domowych, nie potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł, w tym treści podręcznika, nie pracuje na lekcji, nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych i praktycznych o elementarnym stopniu trudności samodzielnie, w grupie lub nawet przy pomocy nauczyciela, nie udziela prawidłowych odpowiedzi na większość zadanych mu pytań.

- **Stopień/ocena – dopuszczający (wymagania konieczne)**

Uczeń ma braki w wymaganiach koniecznych z zakresu wiadomości i umiejętności. Tu: opanował w stopniu elementarnym umiejętność czytania map, posiada elementarną orientację na mapie świata, Europy i Polski, posługuje się w stopniu elementarnym słownictwem i terminologią geograficzną w mowie żywej i pisanej, samodzielnie rozwiązuje i wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności, przejawia chęć i gotowość pracy i współpracy, umie wykorzystać różne źródła informacji, przy czym objawia się to jako praca odtwórcza, wskazująca na słabe zrozumienie polecenia, nadrabia zaległości, przy pomocy nauczyciela udziela odpowiedzi na proste pytania.

UWAGA: uczeń powinien uzyskać nie mniej niż po 2 oceny pozytywne w jednym półroczu. Podczas wypowiedzi pisemnej uzyskuje minimum 30% poprawnych odpowiedzi.

- **Stopień/ocena – dostateczny (wymagania podstawowe)**

Uczeń opanował podstawowe wiadomości i wybrane umiejętności określone podstawą programową. **W szczególności:** posiada podstawową orientację na mapie i w przestrzeni

geograficznej, poprawnie wyraża swoje myśli w prostych i typowych przykładach w mowie żywej i pisanej, przy wypowiedzi widać nieliczne błędy, odpowiedź ustna odbywa się przy pomocy nauczyciela zadającego kolejne pytania, samodzielnie i w grupie rozwiązuje poprawnie nieskomplikowane polecenia, potrafi naśladować podobne rozwiązania w analogicznych sytuacjach, wartościuje elementy działalności człowieka w środowisku, poprawnie odczytuje dane z tekstu, rysunków, diagramów, tabel, przetwarza proste dane na wykresy, wykonuje wybrane, proste obliczenia stosowane w geografii, z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania sytuacji problemowych.

UWAGA: uczeń uzyskuje głównie pozytywne noty podczas oceniania poszczególnych obszarów (pkt. 2). Podczas wypowiedzi pisemnych uzyskuje minimum 50% poprawnych odpowiedzi.

- **Stopień/ocena - *dobry (wymagania rozszerzające)***

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności w stopniu dobrym, uwzględniającym wymagania rozszerzające. **W szczególności:** pracuje systematycznie, a jego przygotowanie, choć pełne jest różne jakościowo, posiada dobrą orientację na mapie świata, czyta ze zrozumieniem mapy tematyczne, dokonuje poprawnych interpretacji różnorodnych tekstów źródłowych, udziela zasadniczo samodzielnie odpowiedzi, choć uwidaczniają się niewielkie braki w wiedzy lub wypowiedź nie wyczerpuje omawianego zagadnienia, wiadomości i umiejętności podstawowe są dla niego zrozumiałe, potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności, tu: treści przystępne, średnio trudne, wykonuje wszystkie obliczenia stosowane w geografii, dostrzega zależności przyczynowo-skutkowe, łączy zagadnienia w logiczne ciągi, opanował umiejętność dokonywania interpretacji prostych zjawisk przedstawianych graficznie, w mowie żywej i pisanej posługuje się językiem poprawnym pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym, potrafi wartościować działalność człowieka w środowisku, aktywnie i efektywnie pracuje i współpracuje w zespołach grupowych, chętnie wykonuje dodatkowe zadania.

UWAGA: uczeń uzyskuje głównie dobre, rzadko dostateczne noty podczas oceniania wymaganych obszarów (pkt.2). Podczas wypowiedzi pisemnych uzyskuje minimum 70% poprawnych odpowiedzi.

- **Stopień/ocena - *bardzo dobry (wymagania dopełniające)***

Uczeń w stopniu wyczerpującym opanował materiał przewidziany w podstawie programowej dla danej klasy oraz praktycznie stosuje umiejętności z zakresu kluczowych kompetencji w edukacji geograficznej. **W szczególności:** przygotowanie ucznia do lekcji jest pełne, wszechstronne oraz systematyczne, sprawnie posługuje się wiadomościami i zdobytymi umiejętnościami, podczas wypowiedzi ustnej samodzielnie potrafi interpretować omawiane zagadnienia, jego wypowiedź jest ładna, ciekawa i poprawna pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym, samodzielnie dokonuje interpretacji treści mapy i innych materiałów źródłowych, obok prawidłowego wnioskowania przeprowadza proste analizy zjawisk, potrafi zastosować wiedzę w praktycznym działaniu, chętnie wykonuje zadania i prace dodatkowe, wykorzystuje różne źródła informacji do pogłębiania swojej wiedzy, bierze aktywny udział w przedsięwzięciach o charakterze środowiskowym, wnosi twórczy wkład w

realizację zadań oraz omawianych zagadnień, pracuje nad własnym rozwojem lub bierze aktywny udział w konkursach o treściach geograficznych.

UWAGA: uczeń uzyskuje dobre i bardzo dobre wyniki podczas oceniania poszczególnych obszarów (pkt.2). Podczas wypowiedzi pisemnych uzyskuje nie mniej niż 80% poprawnych odpowiedzi.

- **Stopień/ocena - *celujący (wymagania wykraczające)***

Uczeń spełnia wszystkie kryteria ujęte w wymaganiach na ocenę bardzo dobrą, a ponadto w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, a ich efekty potrafi zaprezentować innym w konkretnej formie. Ponadto uczeń powinien wykazać się znaczącymi osiągnięciami w konkursach na poziomie ponadszkolnym.